

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. De portione canonica Episcopali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

ARTICULUS II.

De Exactionibus.

3421 **S**ecunda pars tituli est de *Exactionibus*, quorum nomine veniunt tributa, aliaque similes collectae pecuniariae, seu pensationes, quae iustis de causis solvi debent Principibus laicis ex ipsorum impositione vel Praelatis Ecclesiasticis, dispositione factorum Canonum; *pensatio* autem *publica*, juxta Molinam tom. 3. D. 661. n. 3. lit. E. est vox generalis, quae comprehendit sub se omnem censum, sive patrimonii, sive capitis; imò ad plura extenditur, ut notat *Gloss. ad Rubric. c. Si propter publicas pensationes*; at juxta Azonem in summa rub. citat. *pensationes publicae* dicuntur annuae exactiones tributorum, vel vestium, auri, vel argenti, quae à certis personis solvebantur fisco. *Pensatio* autem, ex vi vocis est, quasi pensionis solutio; sicut *exactio* est illius petitio. *Exactiones* porrò, seu tributa sunt in duplici genere; nam alia dicuntur *ordinaria*, nempe, quae à lege certis regulis perpetuò imponuntur. L. unic. C. de *vacat. publici mun.* alia *extraordinaria*, & sunt, quae non semper, nec ordinariè, sed extraordinariè, & ad tempus imponuntur pro aliqua urgenti necessitate, quae supervenit; ut, si Rex opprimatur bello, ad quod eget pecuniis.

§. 1.

De portione canonica Episcopali.

3422 **P**rima quaestio est, quid veniat nomine *portionis canonicae*? generatim loquendo, canonicam portionem esse illam, quae approbatur per canones, & per eosdem debetur Ecclesiae; specificè autem illam, quae ab Ecclesiis ex omnibus bonis, quae ipsis relinquuntur, & obveniunt legato, vel oblato ratione funeris persolvi debet; hæc duplex est, *Episcopalis*, & *Parochialis*; illa est, quam Episcopo debent omnes Ecclesiae, quae sunt in ipsius Diocesi constitutae, ex omnibus bonis, quae ipsis relinquuntur, & obveniunt, estque tertia, vel quarta pars; *Parochialis* (quae similiter *quarta Parochialis*, & alio nomine *quarta funeralis* dicitur) est illa, quam habet Ecclesia parochialis ex his bonis, quae Parochiani legant, sive relinquunt, vel of-

ferunt ratione funeris, cum quis alicubi extra Parochialem eligit sepulturam, estque dimidia, vel tertia, vel quarta pars juxta diversas Ecclesiarum consuetudines, c. *Certificari. de sepult.* utraque etiam vocari solet *portio mortuorum*, aut *funerarium*, ut notat Pirhing *de testam. n. 95.*

Quaestio altera est, ex quibus rebus de- 3423
beat portio Canonica Episcopalis? pro resol. not. de hac quaestione agi in c. *Requisisti. 15. de Testament.* ubi, Innocentius III. requisitus, qualiter ea, quae testator pro anima sua legat in ultima voluntate, dividenda sint inter Episcopum, & Ecclesiam, cui aliquid à testatore *legatum* est? respondit Pontifex, *regulariter* verum esse, quòd Episcopus debeat de his, secundum diversas consuetudines, tertiam, vel quartam portionem habere.

Dixit: *regulariter*, quia, ut hoc proce- 3424
dat, vult considerari, & attendi modum, quo Testator legavit; v.g. an legaverit hoc modo: *relinquo istud Episcopo; an, relinquo istud Ecclesiae; vel, relinquo istud Episcopo, & Ecclesiae; relinquo istud Episcopo, & illud Ecclesiae*; ac subiungit statuend. in primo casu distinguendum esse, utrum relinquatur Episcopo ab extraneo, vel propinquo? *si ab extraneo, generaliter verum est, quòd praesumitur esse relictum intuitu Ecclesiae, non personae*; unde Cathedralis Ecclesia de illo potest Canonicam petere portionem, quemadmodum Episcopo competit sua portio, *si aliquid Ecclesiae relinquatur*; & hoc verum est, nisi testator exprimat, *quòd velit illud tantum esse Episcopi, non Ecclesiae*; quo casu servanda est dispositio testatoris, secus autem, si exprimat, quòd velit illud tantum Ecclesiae, non Episcopi: quia privata dispositio testatoris, non potest generalem constitutionem canonis immutare; non obstante canone, qui huc allegatur, & est Concilii Agathens. c. 6.

2. Si quid Episcopo relinquatur à propinquo, praesumi, esse relictum, non intuitu Ecclesiae, sed personae, & de isto nihil potest petere Ecclesia in vita ejus. 3. si aliud Episcopo, aliud Ecclesiae relinquatur, dividi canonicè inter ipsum, & ipsam, nisi velint esse testatoris dispositione contenti, quam satis decens est observare; si aliquid legatur Episcopo, & aliqua Capellis, Monasteriis, aut aliis piis locis legant. 3425
gan-

gantur, portionem canonicam nihilominus deberi; quia non est tanta communio inter Episcopum, & alia sacra, aut pia loca, quanta est inter ipsum, & Ecclesiam Cathedralam, cui est spirituali conjugio copulatus; unde, quæ acquirit, non illis, sed isti tantum acquirit. Si illi, qui potest proprium possidere, neque habet prælationem, vel administrationem Ecclesiæ, aliquid specialiter relinquatur, censeretur relictum non intuitu Ecclesiæ, sed personæ; nihil inde Episcopo debetur, vel Ecclesiæ, nisi fraus interveniat.

3426 Ex hac decretali sequitur, Episcopum ex omnibus *legatis piis*, quæ à testatore pro salute animæ suæ facta sunt *Ecclesiis, Monasteriis, & locis piis, Episcopo, tanquam Ordinario subjectis*, posse exigere, ac recipere portionem canonicam, nimirum in ea quantitate, quæ usui recepta est, juxta diversas locorum consuetudines, quæ aliquando est quarta, subinde tertia, interdum etiam media pars bonorum Ecclesiis pio legato relictorum; nam si non Ecclesiis, sed solum personis aliquid ab eo legatum est, portio canonica non est locus, ut aperte sequitur ex textu; ubi tamen Panormitanus, & Wagnereck in exegesi ad dict. c. *Requisisti*, notat, quod dicitur de relictis Episcopo debere Ecclesiam cathedralam habere suam portionem, sicut e contra, defacton non servari.

3427 Dixi: *portionem canonicam Episcopis deberi de omnibus legatis piis, quæ sunt Ecclesiis*; hoc intelligit Pirhing de *testam. n. 95.* etiam de *donatis causa mortis*; sed donatio causâ mortis non est actus Testatoris, de quo loquitur textus; cum donatio causâ mortis fieri possit sine ullo actu testantis, seu disponentis per ultimam voluntatem *testamentariam*, unde, quamvis etiam Barbosa p. 3. de *potest. Episcopi alleg. 61. n. 1.* ex donatione causâ mortis velit deberi dictam portionem, ex vi tamen c. *Requisisti*, non rectè deducitur.

3428 Quia verò plura dubia super hoc communiter moventur, primum est, quis hic veniat nomine *Episcopi*, cui portio canonica solvi debeat? 2. an obligatio, solvendi portionem Episcopalem, aboleri possit consuetudine contraria? 3. an sit de lege Diocesana, vel jurisdictionis? 4. à quibus solvi debeat? Ad 1. *Episcopi* nomine *Episcopi* venire hic etiam inferiores Prælates (ut

Archidiaconum) qui habent in ea Ecclesia jurisdictionem quasi Episcopalem; quia, cum habeant illam sibi pleno jure subiectam, habere debent cum commodis annexis. Barb. cit. p. 3. *alleg. 86. n. 9.*

Ad 2. obligationem portionis Episcopalis aboleri posse contraria consuetudine 40. annis cum titulo præscripta c. de *quarta. 4. de præscript. ibi: de quarta decime, & oblationis defunctorum Clericus ab impetitione Episcopi, quadragenniali præscriptione temporis se posse tueri videtur; nisi fortè interim pastoralis sedes caruisset pastore, qui jura Ecclesiæ suæ exigere debuisset; nam Romana Ecclesia triennalem præscriptionem, contra Ecclesiam, non admittit, sine titulo tempore immemoriali.* Sylvester V. canonica portio q. 2. & 3. Sed not. hoc intelligi, quando consuetudo est contra jus; nam si sit præter jus (ut si consuetudo foret non dari medietatem) sufficerent 10. anni; sic Sylvester cit.

Ad 3. respondet Barbosa p. 3. de *offic. 3410* & *potest. Episcopi alleg. 86. n. 9.* ex c. 1. de statu Monachorum, eam esse *de lege jurisdictionis*; sed rectius affirmant alii, eam esse *legis Diocesane*, de utraque egimus l. 1. tit. 1. à n. 1286. ubi etiam à n. 1287. probavimus Regulares *jure communi exemptos esse à Lege Diocesana Episcopi*, non autem à lege jurisdictionis, nisi speciali privilegio sint muniti. Quod autem portio Episcopalis debeatur ex lege Diocesana, non jurisdictionis est ex ipsa definitione legis Diocesane, quæ consistit *in recipiendo*, hoc est, quæ statuit de his, quæ sunt Episcopo conferenda, & ab ipso recipienda, v.g. Cathedralicum, quarta generalis, & visitatio annua, &c. sic Pereyra in Elucidario, seu expositione idionatis, de proprietate Sermonis Theologici, Canonici, & Civilis n. 196.

De hac lege Diocesana agit etiam Suarez, 3411 rez tom. 5. in 3. p. D. *Thome sub fin. in tract. de Legib. l. 4. c. 20. num. 1.* ubi notat 1. à Doctoribus distingui duplicem legem Episcoporum, & unam dici *legem jurisdictionis*; alteram *Diocesanam strictè sumptam*. Solet enim interdum, inquit, Suarez, *lex Diocesana*, sumi large pro toto jure Episcopali; ut in c. *Audisitis*, de præscriptionibus; & tunc comprehendit etiam legem jurisdictionis; alio vero modo

modo sumitur *strictè*, & sic distinguitur à lege jurisdictionis, ut in c. *Dilectus*, de offic. Ordin. & 10. q. 1. in summa, & c. 1. ubi dicitur: *Religiosos esse exemptos à lege Diocesana*; & supponitur non esse exemptos à lege jurisdictionis. Hæc Suarez, qui n. 2. subjungit, per Glossam cit. *jura Episcopalia*, sic explicari; ut lex jurisdictionis sit illa, quæ consistit in agendo, gubernando, seu ministrando; lex autem diocesana ea, quæ consistit in recipiendo, id est, quæ statuit de his, quæ sunt conferenda Episcopo, & ab ipso recipienda; quod his exemplis declarant; nam ad legem jurisdictionis inquit, pertinent omnia, quæ circa judicia aguntur; ut sunt citatio, causæ examinatio, decisio, puniatio, vel absolutio, ut ex illo textu colligitur. Unde omnia etiam, quæ pertinent ad gubernationem Diocesis, ad hanc legem spectabunt, & consequenter etiam statuta condere, & leges, ad eandem legem, pertinet. Addit etiam illa Glossa, Sacramentorum collationem, consecrationem Ecclesiarum, & confectionem chrismatis, ac similia, etiam pertinere ad legem jurisdictionis: ad legem autem Diocesanam, ait illa Glossa, pertinere *cathedraticum, quartam decimationem, & mortuario-rum, Synodum, visitationem annuam*, de quibus in c. *Conquerente*, de offic. Ordin. & videtur fundari in hoc, quod ab hujusmodi iuribus, & oneribus eximantur monasteria in jure in c. *inter alia*. 10. q. 3. cum aliis, quæ ibi à Glossa citantur.

3432 Dices: licet jus, seu lex Diocesana consistat in recipiendo, quædam; non consistit tamen unice in his. 2. nullo jure probatur, legem Diocesanam consistere semper in recipiendo; primum patet, quia Synodi congregatio non consistit in recipiendo: nam vocare ad Synodum, agere est, & propriissimus actus jurisdictionis, & similiter illi præsidere: Visitatio etiam annua, jurisdictionis est, & in agendo, consistit; altera pars non aliter probatur, nisi quia Glossa nullum textum ad id probandum adducit. Sed 13. ad 1. quoad jus Episcopi, duo spectari; unum, quod est regere, & pascere; & hæc omnia, quæ ad hoc munus spectant, dicuntur esse de lege jurisdictionis: aliud est pasci, seu debitum stipendium accipere, & hæc omnia servitia, & subsidia temporalia, quæ debentur

Episcopis ratione sui muneris, dicuntur pertinere ad legem Diocesanam sic strictè sumptam; quo posito: distinguenda est visitatio annua, ut intelligatur semel activè pro jure, & actu indicendi visitationem, & eam exercendi, 2. quasi passivè pro debito præstandi procurationes in visitatione, de quibus agitur infra: hac distinctione utriusque legis, & visitationis facilè respondetur, N. anteced. in 1. part. ad ejus prob. 13. vocare ad Synodum, quatenus importat præcisè actum convocandi, agere est, & propriissimus actus jurisdictionis C. quatenus importat receptionem Synodatici, seu Cathedratici N. similiter disting. alterum: visitatio annua, sumpta activè, in agendo consistit, & est actus jurisdictionis C. sumpta passivè, in quantum importat receptionem procurationum, N.

Ad 2. propos. 13. dato, hanc distinctionem jurium Episcopaliū, quorum unum consistat in lege jurisdictionis, alterum in lege Diocesana juxta explicationem Glossæ, non reperiri expressè in jure, sufficienter tamen ex jure colligi 1. jus consistens in lege jurisdictionis distingui à jure consistente in lege Diocesana, cum, ut probavimus lib. 1. à num. 1286. jus expressè has leges distinguat; & à Diocesana, Regulares simpliciter exemptos esse affirmet, non autem à lege jurisdictionis, deinde ex data distinctione sufficienter indicatur in lege jurisdictionis importari solum ea, quæ pertinent ad jus, quod est pascere, & regere, ut exposuimus num. priori, atque adeo spectent propriè ad agendum cum Diocesanis, tanquam subditis, consequenter relatè ad subjectionem, quam Episcopo debeant omnes in ea Diocesi, nisi speciali privilegio sint exempti; quo fit, jus recipiendi, in quantum scilicet importat alterum jus, nimirum pasci, seu debitum stipendium accipere, consequenter omnia servitia, quæ debentur Episcoporatione sui muneris; non dici relatè ad agendum, quæ sunt pastoralis curæ; sed potius ad recipiendum à suis ovibus, quas pascit.

Ad quartam quæstionem, de qua num. 3434 3429. 13. portionem canonicam, seu quartam funeralem Episcopo solvendam, ex dispositione juris Ecclesiastici, deberi regulatè à qualibet Ecclesia, vel loco pio,

pio, cui pro salute animæ suæ aliquid à Testatore defuncto relictum est, ut constat à *num. 3426.* Dixi *regulariter* (nam sic expressè loquitur Pontifex in c. *Requisisti, de quo num. 3423.*) quia hoc non procedit indefinitè, ac universaliter, & in pluribus meritò limitatur; primò enim hæc non debetur de legatis, quæ relicta sunt Ecclesiæ, vel loco pio *exempto*, vel si talis Ecclesia, aut locus pius non sit intra, sed extra Diocesim talis Ordinarii; sic Barboſa p. 3. *de potest. Episcopi alleg. 86. num. 10.* & cum eo Innocentius, Abbas, Baldus, Sylveſter, Lopus, Ubalduſ, Miranda, & alii ibidem relati; nam hoc jus Episcopi, & debitum Ecclesiarum constitutum est ob recognitionem superioritatis in Episcopo, quam ei præstant inferiores Ecclesiæ, c. *Conquerente, de offic. ordin. junct. Glossa V. Mortuorum*; vel ob communicationem, quæ reperitur inter Episcopum, & Ecclesias subjectas, c. *Requisisti de Testam. vel propter onus, quod sustinet in actibus jurisdictionis exercendis pro bono, & cura Ecclesiarum*: sed relatè ad Ecclesias *exemptas*, nulla istarum rationum reperitur; non *recognitio superioritatis*, quia ponuntur exemptæ ab illa; 2. non *ratione communicationis inter Episcopum, & exemptas Ecclesias*, vel *cura*, ac spiritualis pabuli, quod Episcopi suis ovibus præstant, quia nihil horum intercedit inter Episcopum, & Exemptos ab illo; ergo.

3435 Confirmatur 1. quia Regulares non obligantur Episcopali lege Diocesana, ut notavimus *num. 3430.* ergo nec pendere Episcopo quartam funeralem de legatis Ecclesiæ suæ factis; nam hujus obligatio fundatur in lege Diocesana *ex dict. à num. 3430.* Deinde Episcopus non recipit quartam ex legatis Ecclesiæ à Testatore factis pro salute animæ suæ, quæ non pertinet ad suam Diocesim; nam erga non subiectum jus Episcopale non porrigitur, sed Ecclesiæ exemptæ non pertinent ad Diocesim Episcopi, à quo sunt exemptæ, ut ostendimus *lib. 1. tit. 1. de Constit. loc. supra cit.* ergo. 3. Si tales Ecclesiæ exemptæ tenerentur Episcopo, seu Ordinario præstare quartam funeralem, utique tenerentur illam solvere, ac præstare Episcopo, & Ordinario suo; non au-

tem, *alieno*; Ecclesiæ autem exemptæ, illum Episcopum, vel Ordinarium, in cuius Diocesi sunt tantum materialiter, non autem juridicè, non recognoscunt tanquam Episcopum, & Ordinarium suum; aliàs non forent exemptæ ab illo; 4. Episcopus neque exigit, neque percipit jura Episcopalia in locis exemptis, c. *Luminoso 18. q. 2. c. Cum Episcopus. 7. de offic. ordin. in 6.* ubi Glossa recepta V. *Exempto*; cum solus Papa dicatur ordinarius Episcoporum Exemptorum c. *Nulla dist. 93. junct. Gloss. ult. ibid. c. Auctoritate. 4. de privileg. in 6.*

Dices: Religiosi, quamvis Exempti, coguntur solvere Ecclesiæ Parochiali, Canonice portionem de omnibus obventionibus, tam funeralibus, quam aliis quibuscunque, & quomodocunque relictis; ergo dicendum similiter de quarta funerali præstanda Episcopo; antecedit patet ex Clement. *Dudum.* de sepulturis §. *Verum*, ibi: *Verum ne Parochiales Ecclesiæ, & ipsarum Curati, sive Rectores, qui ministrare habent Ecclesiastica Sacramenta, quibus noscitur de jure competere, prædicare, seu proponere verbum Dei; & confessiones audire fidelium, debitis, & necessariis beneficiis defraudentur, cum operariis mercedis exhibitio debeatur; auctoritate Apostolica constituimus, & ordinamus eadem, ut dictorum Ordinum fratres, de obventionibus omnibus tam funeralibus, quam quibuscunque, & quomodocunque relictis, distinctè, vel indistinctè, ad quoscunque certos, vel determinatos usus, de quibus etiam quarta, sive canonice portio dari, sive exigi non consuevit, vel non debet de jure: nec non de datis, vel qualitercunque donatis, in morte, seu mortis articulo, in infirmitate donantis, vel dantis, de qua decesserit, quomodocunque directè, vel indirectè fratribus ipsis, vel aliis, pro eisdem, quartam partem (quam auctoritate Apostolica taxamus, & etiam limitamus) Parochialibus Sacerdotibus, & Ecclesiarum Rectoribus, seu Curatis largiri integrè teneantur. R. 1. ab antecedenti (etiam ut jacet transmissio) non inferri legitime idem de portione Episcopali; textus enim ille non agit de jure Episcopali, sed Parochiali; quod Parochis de-*

betur propter ministerium Sacramento-
rum, & cetera officia pastoralia, ut habe-
tur in §. *verum*, in principio, quæ omnia,
cum Parochus exercuerit in Parochia-
num, quamvis in loco exempto elegerit
sepulturam, non mirum, si *Ecclesie Pa-
rochiali* debeatur quarta illa portio, respec-
tu cuius non deficit, imò etiam viget ratio
debiti; cum tamen circa *jus Episco-
pale*, supposita exemptione, rationes
omnes deficient, ut modo consideravi-
mus. *¶* 2. antecedens salvari, si trans-
mittatur, quoad exemptos solum à lege
jurisdictionis, non autem utraque. *¶* 3.
antecedens sic indefinite prolatum omni-
no fallere, ut constat ex dict. *¶* *num.* 2432.
ubi ex professo egimus de jure Parochiali
quoad quartam funeralem.

3437 Confirmari potest ex decisione Rotæ,
15. Jan. 1618. quam refert Barbosa *cit.*
p. 3. *allegat.* 86. *num.* 17. ubiclare ha-
betur ab exempto Monasterio non deberi
Episcopo portionem Canonicam de lega-
tis; ubi ait: *quævis de jure communi*
ista quarta spectet ad Episcopum, vel
Parochum (Clement. Dudum, de se-
pult. c. 1. & 4. cum aliis eod. tit. c. Cum
quis pariter eod. tit. in 6.) attamen se-
cus est, quando monasterium eximitur
à dicta solutione. In casu autem, de
quo agitur, ne dum prædictum monaste-
rium, sed etiam tota Religio est exempta
à dicta solutione quartæ funeralium, cum
Paulus IV. & Gregorius XIV. dictis Cle-
ricis Regularibus communicaverit omnia
privilegia aliis Regularibus concessa; qua-
re censentur etiam communicata privile-
gia exemptionis à dicta solutione quartæ, in-
ter quæ adest privilegium Julii concessum
Minimis de anno 1506. ac ejusdem
Pontificis concessum minoribus de obser-
vantia anno 1511. sui Pontificatus 8. &
aliud Pauli III. concessum Minoribus an-
no 1544. & postremo aliud Pauli IV. con-
cessum ordini Prædicatorum anno 1556.
quæ per extensum refert Archangelus Ca-
racia de quarta funeralium c. 1. Ad id au-
tem, quod allegatur ex *Trid. sess.* 25. de
Reform. c. 13. *respondimus à num.* 2432.
ubi plura etiam ad questionem præsen-
tem.

3438 Secundo portio Canonica, seu quarta
funeralis non debetur Episcopo de his,
quæ à defuncto relinquuntur pauperibus

Tom. III.

in genere; licenim relinquuntur personis,
non locis piis; ac Episcopus non habet
quartam de relictis, quæ sunt personis, c.
Ex parte. 31. de *verb. signific.* ubi, cum
Legatus Pontificus constituisset in sua le-
gationis Provincia, quod liceret Prælati
Ecclesiæ de his, quæ ipsis legantur à
decedentibus, tertiam partem exigere, ac
eamdem Constitutionem innovasset ejus
in legatione successor, ac subinde ambo
declarassent, se non intellexisse, quod de
his, quæ in ornamentis Ecclesiasticis, vel
ad fabricam Ecclesiæ, reparatione indi-
gentis, aut Ecclesiæ luminaria; nec non de
his, quæ pro anniversario, septimo, trice-
simo, ac vicésimo faciendis, vel de his,
quæ personis specialiter, nisi forsitan id
fiat *Ecclesie ratione*, à quocunque legan-
tur, aliqua deberet solvi portio Ecclesiæ
Cathedrali: Pontifex dictam interpreta-
tionem approbavit; ibi: *nos interpre-
tationem eorum ratam habentes, se-
cundum ipsam Constitutionem præfi-
tam præcipimus observari firmiter,*
inhibentes, ne in prædictis aliquid
*fraudulenter in præjudicium Cathe-
dralis Ecclesiæ procuraretur.* ubi not.
quod in hoc c. expressè solum sermo sit de
portione, seu quarta de his, *quæ Ec-
clesiis legantur à decedentibus*; non
autem, quæ *Personis*, nisi hoc fiat in-
tuitu Ecclesiæ.

Tertio portio Canonica non debetur 3439
Episcopo ab Ecclesiis, quæ privilegio Pa-
pæ eximuntur à solutione quartæ; effe-
ctus enim privilegii, legitime concessi
contra legem eximit ab obligatione le-
gis, tale autem privilegium concessum es-
se pluribus Religionibus, earumque Ec-
clesiis, constat ex *num.* 3437. ergo ab il-
lis Ecclesiis, & omnibus, idem privile-
gium participantibus, nulla debetur Epi-
scopo portio Canonica, seu quarta de
his, quæ ipsis legata sunt à decedentibus.
Quod autem aliqui dicunt, ejusmodi pri-
vilegiis derogatum esse per Concilium
Tridentinum *sess.* 25. de *reform. c.* 13. ad
hoc constat responsio ex dict. *¶* *num.* 2422.
ubi de quarta Parochiali.

Ex dictis sequitur 1. ex Legatis, quæ 3440.
sunt Regularibus *Exemptis* (v. g. P. P.
Carmelitis,) nihil deberi Episcopo. 1. si
fiant personis ratione sui, & non ratio-
ne, vel intuitu Ecclesiæ; 2. esto fiant per-
sonis

Hhh hh

fonis

sonis intuitu Ecclesie exempta; primum constat ex *num.* 3434. quia sunt exempti; deinde ex *num.* 3435. per c. *Ex parte*, ubi clarè dicitur, nihil deberi, si fiant personis, & non fiant intuitu Ecclesie; 3. ex *num.* 3425. secundum etiam constat ex *num.* 3430. sequitur 2. nihil etiam deberi Episcopo ex Legatis, à decedentibus factis Monasterio, Collegio, Ecclesie, vel loco pio *exempto*; ratio est ex *num.* 3434. id, quod etiam procedit de Confraternitatibus exemptis; tunc enim nullus titulus eo ipso, quod exempta sint, in quibus fundetur debitum quartæ funeralis ex Legatis, in eas cadit, ut diximus *num.* 3434.

3441 Sequitur. 3. idem dicendum de Ecclesiis etiam subjectis Episcopo, si munita sint privilegio ipsas eximente ab onere solvendi quartam funeralem Episcopo de legatis, tali Ecclesie factis non tantum illis, de quibus loquitur c. *Ex parte* relatum *num.* 3438. sed etiam aliis quibuscunque; privilegium enim eximens à lege, tollit obligationem legis in his, qui per illud exprimentur, de hoc autem privilegio V. dicta à *num.* 3437. si autem legatum aliquod fieret Ecclesie, unita alteri exempta, dubitari posset, an quarta funeralis debeatur Episcopo ex Legato tali Ecclesie unita facto? casus est eventus facilis; cum enim multa sint Monasteria, quibus unita fuerunt plures alia Parochiales, quas Superiores Monasteriorum, vel per suos Religiosos, vel Clericos seculares administrant; si tali Ecclesie aliquid legaretur à Morientibus, quæri potest, an ex eo legato quarta deberetur Episcopo? R. si talis Ecclesia, alteri unita, foret exempta à iuribus Episcopalibus, nihil tunc deberi Episcopo, nam ab Ecclesia exempta nihil debetur Episcopo de legatis tali Ecclesie unitis ex *num.* 3434. sed Ecclesia de se non exempta, evadit exempta, si *accessorie* unita exempta ex *num.* 936. & *seqq.* ergo; hoc tamen limitandum est, ut procedat de unione, quæ Ecclesiam unitam *jure plenissimo* subjicit Monasterio, nimirum non tantum quoad temporalia, & spiritualia, sed etiam quoad perpetuum; si enim iste adhuc maneat subjectus Episcopo, in talem Ecclesiam videtur cadere titulus, in quo fundatur jus Episcopi re-

ciendi ab ea quartam, de quo titulo egimus à *num.* 3426.

In hac limitatione advertendum, debitum quartæ Episcopalis solum habere locum in piis *legatis* tali Ecclesie factis, non autem in *donatis* donatione causa mortis, vel inter vivos; textus enim imponens quartam Episcopalem solum agit de *legatis*. 2. nec habere locum in his, quæ cum funere deferuntur ad Ecclesiam, si tumuletur in illa, ut sunt lumina, faces, candela, linreum, si quod ex more Regionis imponatur feretro; nam ista non veniunt nomine *legati*; 3. nec habere locum in illis, quæ hæredes defuncti liberaliter, *ultra legatum* à Testatore constitutum, offerant Ecclesie; nam sic *donata* non veniunt nomine *legati* à decedentibus facti; 4. nec iis, quæ legantur Ecclesie ad certum finem, v. g. ad curanda, vel reparanda ornamenta, vel ad fabricam Ecclesie indigentis, ad luminaria, ad fabricam, vel ad celebranda sacra in anniversario, die septimo, trigesimo, &c. ut expressè decum est in c. *Ex parte*. 31. de verborum significatione, de quo V. *num.* 3435.

Dices I. in textu c. *Ex parte* non dicitur absolute, quartam *non deberi* ex relictis pro fabrica Ecclesie; sed cum addito, nimirum, *Ecclesie indigentis*; ergo ex legato, vel relictis Ecclesie, de *presenti non indigentis*, debebitur quarta funeralis; & ita, ut testatur Seraphinus apud Barbof. in dict. c. *Ex parte num.* 2. censuerunt Hostiensis, Jo. Andr. Ancharanus, & alii. Covarr. existimante, esse communem opinionem; alii existimant, servandam esse formam legati sic, ut servetur *communis sententia*; si testator voluit, ut statim, vel in singulos annos legatum cedat Ecclesie pro reparatione, qua tunc non indiget; opposita autem, si legat, quoties restauratione indigebit; addit Barbosa cit. quartam deberi non tantum in primo casu, sed etiam, si usus sit indeterminatus, & non determinatus perpetuo cultui divino. In hac questione dicendum omnino, si constet de mente testatoris, eam adimplendam; Ceterum ubi prudenter dubitatur, an id, quod legaverit, solum pro sublevanda Ecclesie *presenti* indigentia? an etiam *demceps* cum

cum egebit, ut facile contingit, tenendum cum sententia negante tunc debitum quartæ funeralis; cum enim hæc dispositio Testatoris (ut legatum impendatur pro fabrica Ecclesiæ indigentis) sit dispositio pia in favorem Ecclesiæ, & intelligi possit, de fabrica, vel *conservanda*, vel *reparanda* etiam, cum Ecclesiæ tali reparatione indigebit, & textus ab onere quartæ apertis verbis excipiant relicta pro fabrica Ecclesiæ indigentis (non enim faciet fabricam, quâ non indiget, aut indigebit) non debet restringi exceptio tam pia; sed potius ampliari pro omni usu contingentis indigentia, seu cum opus fuerit aliquid fabricare, consequenter in neutro casu locum dari quartæ non tantum Episcopali, sed etiam Parochiali; cum textus etiam de hoc procedat, ut observat etiam Barbosa *cit. an.*

§. 2.

De quarta decimationum, & Cathedralico, seu Synodatico.

3444 **A**D exactiones, quas Episcopi jure sibi competente, dispositione sacrorum Canonum facere possunt, pertinet etiam quarta decimationum. Pro explicatione hujus juris supp. 1. quod tempore primitivæ Ecclesiæ, cum Episcopi adhuc essent pauperes, nondum videlicet bonis temporalibus, ut modò, fundationibus piorum hominum in Ecclesias translatis; concessum fuisse sibi semere medietatem de oblationibus Matræ Ecclesiæ factis, ut dicitur c. *Antiquos* 8. *caus.* 10. q. 1. ibi: *antiquos canones relegentes, priora statuta credimus renovanda, ut de his, quæ in altari; oblatione fidelium conferuntur, medietatem sibi Episcopus vindicet, & medietatem sibi dispensandam secundum gradus, Clerus accipiat, tam de propriis prædiis, quàm de omni commoditate in Episcoporum potestate durantibus.* Subinde autem, posteriori nimirum tempore, tantum ex Parochialibus Ecclesiis haberent tertiam partem oblationum, decimarum, tributorum, & frugum, ut habetur c. *De his* 7. &c. *Decernimus* 10. *ead. causa, & quest.* *sed tunc habebant annexum onus fabricæ Ecclesiarum, ita, ut secus eam*
Tom. III.

exigere non possent, ut aperte constat ex 10. q. 3. c. placuit. 1. & c. Vnio. 10.

Nunc autem, & tempore recentiori, 3445 constitutum est, ut quarta tantum, sed sine onere fabricæ, Episcopis pendatur ex omnibus decimis Ecclesiarum Parochialium sui Episcopatus: constat 1. ex c. *Conquerente* 16. *de offic. Ordin.* ubi, cum Episcopus Assisimatim, ab Oeconomo Monasterii S. Benedicti, Honorio III. denunciatus, quod juribus Episcopalibus non contentus, quæ in Ecclesiis, seu Capellis ejusdem Monasterii debet habere, à quibusdam earum procuracionem exigit, quas ad dandam procuracionem, minime sufficere proponebat, & exinde Pontifex rogatus esset, ut specificaret, quæ Episcopo ratione juris Episcopalis competere in eisdem? Honorius respondit: *Nos decrevimus, ut in Ecclesiis, seu Capellis tuæ Diœcesis, ad monasterium ipsum spectantibus, habeas canonicam obedientiam, subjectionem, & reverentiam, institutionem, & destitutionem, correctionem, & reformationem, ac censuras Ecclesiasticas; jurisdictionem quoque causarum omnium ad forum Ecclesiasticum, de jure spectantium, pœnitentias, & sacramentorum omnium, quæ ab Episcopo sunt recipienda, collationem, Synodum, & Synodatici, seu Cathedralici nomine duos solidos; quartam decimationum, & mortuuariorum, visitationem quoque annuam; ita quod, cum ad eas visitandas accesseris, non amplius procuracionis nomine requiras ab eis, nisi quantum (pensatis facultatibus earundem) moderate poterunt exhibere; nec plus Cœteris Capellis ejusdem Diœcesis in procuracionibus onerentur; tu autem his juribus in præfatis Ecclesiis contentus existens, non amplius ab eis exigas præter moderatum auxilium, quod juxta formam Lateranensis Concilii (si manifesta, & rationabilis causa extiterit) cum charitate postulandum, sicut ab aliis Ecclesiis ejusdem Diœcesis pro necessitate temporis sustinemus.* Ubi not. ut rectè observat Rubrica hujus c. per hunc textum declarari, quæ sint jura Episcopalia, tam in agendo, quàm in recipiendo; & inter hæc postrema numerari quartam decimationum, cum satis notabili distinctione actuum, qui sunt juris agendorum, & juris recipiendorum.

Hhh hh 2

rum,